

DRŽAVNA STOPNJA TEKMOVANJA S PODROČJA
SLOVENŠČINE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE
2022/2023

RIME SRCA, RITMI SVETA

- 3. in 4. letnik – gimnazijski programi
- 3. in 4. letnik – srednji strokovni programi
- 1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

Janez Menart: *Srednjeveške pridige in balade*
Umberto Eco: *Ime rože*

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

Nič ni tako slabo, da ne bi vsebovalo nečesa koristnega.
(latinski pregovor)

Preberite Menartovo pesem *Pridiga o bojni slavi in peti božji zapovedi*. Pojasnite etična stališča pesniškega subjekta in spoznanje o grehu primerjajte z delovanjem Jorgeja v Ecovem romanu *Ime rože*. Pojasnite, ali za Jorgejevo usodo velja latinski pregovor, zapisan v naslovu eseja.

S pomočjo ustreznih motivov ter Adsonovega in Viljemovega delovanja v romanu razložite Ecov postmodernizem.

Preberite drugi odlomek in se s pomočjo ključnih besed: *zgodovina, moč/oblast, resnica* opredelite do trditve, da je v Ecovem postmodernističnem romanu zgodovinska resnica vprašljiva. Svoje mnenje utemeljite.

Presodite, ali Ecov roman zaradi izrazitih dualizmov (npr. črno-bele polarizacije), metafizike ter herezije težko aktualiziramo. Svoje mnenje utemeljite.

Želimo vam uspešno pisanje.

OBRNITE LIST.

PRILOGI

1. PRIDIGA O BOJNI SLAVI IN PETI BOŽJI ZAPOVEDI

Ljubi bratje v Gospodu! Ko zrete me s culo beraško,
iti od praga do praga, morda si med vami kdo misli:
»Glej si ga, kak silak! Ta zlahka bi pas frančiškanski
menjal za meč in oklep in služil si kruh med žolnirji!«
Res je in vendar ni res. Kje piše, da v levjem telesu
zmerom je levje srce? Pa **strah** mi na vojno ne brani.
Tisto, kar brani mi v boj, je božji ukaz »Ne ubijaj!«
Vsem ta zapoved je znana, a svet jo nenehno prelamlja.
Spor se iz spora kotí in vojna rojeva spet vojno –
zmerom se najde kak vzrok, ki rodi posvečene namene,
cilje, ki zanje je bõj částen, plačilo pa slava.
Toda, bratje predragi, le kaj naj bo častnega v klanju?
Kakšno, le kakšno si slavo zasluži žolnir ali vitez,
kmet ali ropar, ki z mečem, ki s kijem pobije človeka,
stre mu lobanjo, iztakne oči in izvleče črevesje,
põtlej pa skače po njem in tuli »Victoria! Zmaga!«
Kakšno junaštvo je v tem, vas vprašam, bratje v Gospodu,
da se potem z njimi bahà po krčmah še leta in leta?
Kaj je velikega v tem, ubiti stvar božjo, ki hodi,
jé, govori in se smeje – da põtlej brez haska segnije?
Vsak mesar je boljši od njega; zakaj ta ubija,
ker ga določil je Bog za tó, da rod se ohranja.
Bog, ki ustvaril je vse, le Bog je vladar nad življenjem;
mi smo njegove stvari, narejene po Njega podobi;
torej ubija Boga divjak, ki ubije človeka!
To naj zapomni si vsak, ki mika ga viteška slava!
Bolje je iti od vrat do vrat pa vbogajme prosit,
kot pa živeti v razkošju od ropa in vojnega plena.
Vzor vam bodi patron naš, sveti Frančišek,
on, ki je ljubil Boga, človeka in božjo naravo –
vse, kar ustvaril je Bog. In on je učil: Ne ubijaj!
Pomnite to! In slava Gospodu na vekomaj! Amen.

(J. Menart: *Srednjeveške pridige in balade*, 1990, str. 26–27.)

žolnir *star.* – vojak

2. ANNO DOMINI (odlomek)

A on, kronist, ob pultu s pomakanjem peresa
samoten, tih, pozabljen si služi pot v nebesa.
In gleda to življenje, ki s smrtjo se bori,
in ve: kar **on zapiše**, le tisto preživi.
In marsikaj zapiše, a marsikaj ni vse –
opat pove mu sproti: to **da** in tega **ne**.

(J. Menart: *Srednjeveške pridige in balade*, 1990, str. 17.)